

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.2.42>

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВИХ ФІНАНСІВ В ЄС І УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Досу́жа А.Є.,*студентка 3 курсу факультету прокуратури**НЮУ ім. Ярослава Мудрого**ORCID: 0009-0003-9405-8333**e-mail: a.ye.dosuzha@nlu.edu.ua***Паращенко О.К.,***асистентка кафедри фінансового права**НЮУ ім. Ярослава Мудрого**ORCID: 0009-0001-0284-0308**e-mail: o.k.paraschenko@nlu.edu.ua*

Досу́жа А.Є., Паращенко О.К. Правове регулювання цифрових фінансів в ЄС та Україні: порівняльний аналіз.

У статті досліджено правові засади регулювання цифрових фінансів у Європейському Союзі та в Україні в умовах цифрової трансформації фінансового сектору. Встановлено, що нормативна система ЄС базується на комплексному підході, який поєднує регламенти MiCA, DORA та PSD2 і забезпечує баланс між інноваціями, прозорістю та фінансовою безпекою. Доведено, що європейська модель відзначається гармонізованою структурою нагляду та технологічною нейтральністю, що сприяє розвитку ринку фінансових технологій. Проаналізовано основні нормативно-правові акти України, зокрема Закони «Про платіжні послуги» та «Про віртуальні активи», підзаконні акти Національного банку України й урядові стратегії, спрямовані на адаптацію до вимог ЄС. З'ясовано, що національна модель регулювання цифрових фінансів в Україні має фрагментарний характер і потребує узгодження між різними органами державного нагляду. Обґрунтовано необхідність створення єдиного регулятора цифрових активів, удосконалення процедур ліцензування та гармонізації національного законодавства з регламентами MiCA і DORA. Запропоновано напрями вдосконалення правового забезпечення цифрових фінансів в Україні, включаючи запровадження європейських стандартів кіберстійкості, підвищення рівня захисту прав користувачів та розроблення правових механізмів інтеграції цифрової гривні у європейський платіжний простір SEPA. Результати дослідження підтверджують, що послідовна імплементація європейських норм сприятиме підвищенню довіри до фінансових технологій, зміцненню фінансової безпеки держави та інтеграції України до єдиного цифрового фінансового ринку ЄС. Цифровізація фінансового сектору створює нові виклики для правового регулювання у Європейському Союзі та в Україні. Поширення криптоактивів, цифрових валют центральних банків (CBDC), фінансових технологій (FinTech) і платіжних сервісів вимагає формування комплексного правового середовища, що забезпечує баланс між інноваціями та фінансовою безпекою. ЄС реалізує системний підхід через єдині регламенти, тоді як Україна лише формує відповідну нормативно-правову базу.

Ключові слова: цифрові фінанси, фінансове право, криптоактиви, платіжні послуги, MiCA, DORA, PSD2, фінтех, Україна, ЄС.

Dosuzha A.Y., Parascshenko O.K. Legal regulation of digital finance in the EU and Ukraine: a comparative analysis.

The article examines the legal framework for regulating digital finance in the European Union and Ukraine in the context of the digital transformation of the financial sector. It has been established that the EU's regulatory system is based on a comprehensive approach combining the MiCA, DORA, and PSD2 regulations, which ensure a balance between innovation, transparency, and financial security. It has been proven that the European model is characterized by a harmonized supervisory structure and technological neutrality, which promotes the development of the financial technology market. The main Ukrainian legislative acts have been analyzed, including the Laws "On Payment Services" and "On Virtual Assets", as well as regulations of the National Bank of Ukraine and governmental strategies aimed at aligning with EU standards. It has been determined that Ukraine's regulatory model remains fragmented and requires coordination among supervisory institutions. The necessity of establishing a unified national digital asset regulator, improving licensing procedures, and harmonizing

Ukrainian legislation with MiCA and DORA has been substantiated. The study proposes directions for enhancing Ukraine's legal framework for digital finance, including the introduction of European cybersecurity standards, strengthening user rights protection, and developing legal mechanisms for integrating the digital hryvnia into the European SEPA payment space. The results demonstrate that the consistent implementation of European approaches will promote trust in financial technologies, strengthen financial security, and facilitate Ukraine's integration into the EU's single digital financial market. The digitalization of the financial sector creates new challenges for legal regulation in both the European Union and Ukraine. The spread of crypto-assets, central bank digital currencies (CBDC), and financial technologies requires the establishment of a comprehensive legal framework ensuring a balance between innovation and security. The EU implements a systemic approach through unified regulations, while Ukraine is still developing its legal foundation.

Key words: digital finance, financial law, crypto-assets, payment services, MiCA, DORA, PSD2, fintech, Ukraine, EU.

Постановка проблеми. Сучасна фінансова система активно переходить до цифрової моделі, що передбачає автоматизацію платіжних операцій, використання криптовалют, токенів, смарт-контрактів, а також появу цифрових валют центральних банків. Такі процеси вимагають адаптації правових норм до нових фінансових реалій. Для України, яка прагне інтеграції у європейський фінансовий простір, надзвичайно важливим є врахування підходів ЄС у регулюванні цифрових фінансів.

У ЄС цифрова трансформація фінансового сектору відбувається в межах Стратегії цифрових фінансів (Digital Finance Strategy, 2020), яка передбачає створення єдиного правового поля для криптоактивів і цифрових платіжних послуг. В Україні натомість законодавче забезпечення є фрагментарним, що ускладнює функціонування ринку цифрових фінансових послуг.

Метою дослідження є аналіз системи правового регулювання цифрових фінансів у ЄС і в Україні, виявлення подібностей та відмінностей, а також визначення напрямів адаптації українського законодавства до європейських стандартів.

Стан опрацювання проблематики. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний дискурс правового регулювання цифрових фінансів формують напрацювання європейських інституцій, міжнародних організацій та західних і українських дослідників. На нормативному рівні ключовими орієнтирами стали Regulation (EU) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA) та Regulation (EU) 2022/2554 про цифрову операційну стійкість фінансового сектору (DORA), які задали системну рамку для обігу криптоактивів та вимог до кіберстійкості суб'єктів ринку [1; 2]. У сфері платіжних послуг фундаментальним залишається підхід Директиви (EU) 2015/2366 (PSD2) до відкритого банкінгу, доступу третіх сторін і посилення захисту споживачів [3]. В аспекті протидії відмиванню коштів важливу роль відіграють стандарти FATF, зокрема настанови щодо віртуальних активів і провайдерів відповідних послуг, які уніфікують вимоги до ідентифікації та моніторингу операцій [4].

Наукова література західних авторів переважно акцентує на балансі між інноваційністю та регуляторною передбачуваністю. D. Arner, R. Buckley та J. Barberis простежують еволюцію фінтех-правового середовища, підкреслюючи технологічну нейтральність регулювання й ризик-орієнтований нагляд [5]. J. Binder і M. Busch аналізують модель європейської гармонізації фінансових ринків та взаємодію наднаціональних і національних регуляторів [6]. D. Zetsche, R. Buckley та D. Arner пропонують підходи до регулювання криптоактивів, що забезпечують конкурентність інновацій і водночас мінімізують системні ризики [7]. Європейський центральний банк та Європейська Комісія у звітах щодо цифрового євро й Стратегії цифрових фінансів окреслюють політико-правові пріоритети розбудови спільного ринку цифрових фінпослуг [8; 9].

Український науковий доробок зосереджується на імплементації прав ЄС та адаптації національного законодавства: О. Винник аналізує правову природу фінтех-діяльності та необхідність комплексного закону про цифрові фінанси [10], М. Гребенюк досліджує статус і правовий режим віртуальних активів в Україні [11], С. Шимон розглядає виклики цифровізації для фінансового права, зокрема податкові та споживчі аспекти [12]. Регуляторні позиції та практичні вектори реалізації відображені у документах НБУ щодо е-гривні й розвитку платіжної інфраструктури, що корелюють із вимогами PSD2 та європейськими стандартами кіберстійкості [13]. Узагальнено, науково-правовий консенсус свідчить про доцільність поетапної імплементації MiCA і DORA, гармонізації платіжного законодавства з PSD2/PSR та зміцнення інституційної спроможності нагляду з урахуванням настанов FATF.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання цифрових фінансів у Європейському Союзі базується на створенні комплексної нормативної системи, яка охоплює всі аспекти фінансової діяльності, що здійснюється із застосуванням цифрових технологій. Основою правового поля ЄС у

цій сфері є Регламент (EU) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA), Регламент (EU) 2022/2554 про цифрову операційну стійкість фінансового сектору (DORA) та Директива (EU) 2015/2366 про платіжні послуги на внутрішньому ринку (PSD2). Регламент MiCA визначає поняття криптоактивів, встановлює правовий статус емітентів токенів, провайдерів послуг, а також порядок ліцензування, нагляду і відповідальності учасників ринку. Важливо, що цей документ покликаний забезпечити правову визначеність у сфері цифрових активів і створити єдиний ринок криптопослуг у межах Союзу. Регламент DORA доповнює MiCA у частині кібербезпеки та стійкості фінансової інфраструктури, встановлюючи вимоги до управління інформаційними ризиками, звітності про інциденти, тестування IT-систем і контролю постачальників критичних технологічних послуг. Директива PSD2 формує засади відкритого банкінгу, регулює діяльність платіжних установ і надає можливість небанківським суб'єктам надавати фінансові послуги за умов дотримання стандартів безпеки, прозорості та захисту даних. Система цих нормативних актів утворює цілісний правовий режим, спрямований на баланс між інноваційним розвитком фінансових технологій та забезпеченням стабільності й довіри на ринку.

Європейська стратегія цифрових фінансів (Digital Finance Strategy for the EU, 2020) визначає політичний курс на інтеграцію цифрових послуг у фінансову систему, розвиток блокчейн-рішень і цифрового євро, гармонізацію регулювання криптоактивів і платіжних сервісів. Європейський центральний банк (ЄЦБ), Європейське банківське управління (EBA) та Європейське управління з цінних паперів і ринків (ESMA) координують імплементацію цих актів, забезпечуючи однакове тлумачення норм у державах-членах. Такий підхід створює єдині умови для інноваційних фінансових компаній і водночас мінімізує ризики зловживань, шахрайства та відмивання коштів.

Україна перебуває на етапі становлення власного правового режиму цифрових фінансів. Основними нормативними актами у цій сфері є Закон України «Про платіжні послуги» від 30 червня 2022 року № 1591-IX, який імплементує положення PSD2 і запроваджує концепцію відкритого банкінгу, та Закон України «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 року № 2074-IX, який визначає правовий статус віртуальних активів, їхніх постачальників і користувачів. Однак другий із названих законів досі не введено в дію через необхідність узгодження з податковим законодавством. У сфері грошово-кредитної політики Національний банк України ухвалив Постанову № 210 від 15 грудня 2023 року, якою запроваджено експериментальний проєкт з е-гривнею як потенційною цифровою валютою центрального банку. Крім того, у Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року передбачено гармонізацію правових норм із законодавством ЄС, розвиток фінтех-сектору, розширення доступу до платіжних сервісів і посилення кіберзахисту.

На відміну від ЄС, українська модель регулювання залишається фрагментарною та містить низку прогалин. Відсутність спеціального закону про цифрові фінанси унеможливорює створення єдиного підходу до класифікації цифрових активів і нагляду за операціями з ними. Недостатньо врегульованими залишаються питання ліцензування провайдерів послуг із віртуальними активами, запобігання відмиванню коштів, захисту прав інвесторів і користувачів цифрових фінансових сервісів. Інституційно контроль за цим ринком розподілений між кількома органами – Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Міністерством цифрової трансформації, що призводить до дублювання функцій і відсутності єдиної координації.

Порівняння правових підходів ЄС і України засвідчує суттєву різницю у рівні системності та гармонізації. В Європейському Союзі всі основні елементи цифрової фінансової екосистеми регулюються єдиними актами прямої дії, тоді як в Україні відповідні норми містяться у різних законах і підзаконних актах. ЄС застосовує централізовану модель ліцензування та нагляду, орієнтовану на спільний ринок і єдині стандарти захисту споживачів, тоді як Україна використовує секторальний підхід із різними регуляторами для окремих видів фінансових послуг. Також у ЄС розвинена система кіберстійкості та відповідальності постачальників технологічних послуг, тоді як національна система інформаційної безпеки в Україні ще формується.

Подальший розвиток правового поля України у сфері цифрових фінансів має відбуватися у напрямі імплементації положень MiCA та DORA, гармонізації стандартів кібербезпеки, запровадження вимог до прозорості криптооперацій і фінансового моніторингу відповідно до рекомендацій FATF. Необхідним є створення єдиного національного регулятора цифрових активів, визначення механізмів ліцензування та нагляду за постачальниками фінансових технологій, а також розроблення комплексної програми цифрової трансформації фінансового сектора. Запровадження е-гривні як цифрової валюти центрального банку має стати важливим кроком для інтеграції у європейський фінансовий простір і приєднання до платіжної зони SEPA. Розвиток цих напрямів забезпечить наближення українського законодавства до норм ЄС, сприятиме підвищенню довіри до цифрових фінансових послуг і стане правовою основою для сталого розвитку фінансових технологій у межах європейського правового простору.

Порівняльний аналіз показує, що ЄС має централізовану систему правового регулювання, яка забезпечує гармонізований нагляд за діяльністю фінансових установ та провайдерів цифрових послуг, тоді як Україна використовує секторальну модель з кількома регуляторами. Недосконалість нормативної бази, зокрема відсутність імплементованого закону про віртуальні активи, ускладнює повноцінну інтеграцію національного фінансового ринку до європейського правового простору.

Подальший розвиток українського законодавства у сфері цифрових фінансів має передбачати запровадження єдиного регулятора ринку цифрових активів, удосконалення механізмів ліцензування та нагляду за постачальниками фінтех-послуг, гармонізацію стандартів кібербезпеки з DORA, а також формування правових засад для використання смартконтрактів, токенизованих цінних паперів і цифрової гривні. Системна імплементація норм ЄС сприятиме розвитку конкурентного та безпечного фінансового середовища, зміцненню довіри споживачів і забезпеченню економічної інтеграції України з Європейським Союзом.

Сучасна фінансова система Європейського Союзу функціонує в умовах глибокої цифрової трансформації, яка охоплює всі сфери обігу фінансових послуг – від електронних платежів до криптоактивів і цифрових валют центральних банків. Основою правового регулювання цифрових фінансів у ЄС є створення уніфікованого правового середовища, що поєднує захист споживачів, фінансову стабільність і стимулювання інновацій.

Ключовими документами, які формують цю систему, виступають Регламент (EU) 2023/1114 про ринки криптоактивів (MiCA), Регламент (EU) 2022/2554 про цифрову операційну стійкість фінансового сектору (DORA) та Директива (EU) 2015/2366 про платіжні послуги на внутрішньому ринку (PSD2). Регламент MiCA запроваджує єдині правила обігу криптоактивів, ліцензування провайдерів послуг і вимоги до розкриття інформації. Його норми спрямовані на забезпечення правової визначеності у сфері цифрових активів та запобігання ринковим зловживанням. Регламент DORA встановлює стандарти управління IT-ризиками, моніторингу інцидентів, тестування кіберстійкості та контролю за постачальниками технологічних рішень, що мають стратегічне значення для фінансових установ. Директива PSD2 відкрила еру відкритого банкінгу, коли банки зобов'язані надавати доступ до своїх платіжних інтерфейсів стороннім фінтех-компаніям за згодою клієнтів, створюючи прозорий конкурентний ринок платіжних послуг.

Європейська комісія у Стратегії цифрових фінансів для ЄС визначила основні напрями розвитку фінансових технологій, серед яких – гармонізація регулювання криптоактивів, запровадження цифрового євро та забезпечення рівних умов для фінтех-компаній у межах внутрішнього ринку. Впровадження цих актів координується Європейським центральним банком, Європейським банківським управлінням та Європейським управлінням з цінних паперів і ринків.

За даними Європейського центрального банку, у 2024 році кількість безготівкових операцій у Єврозоні досягла понад сімдесят мільярдів транзакцій, що на дванадцять відсотків більше, ніж у 2023 році. Близько шістдесят відсотків усіх операцій становлять карткові платежі, а двадцять відсотків – SEPA-перекази. Дев'яносто відсотків фінансових установ ЄС застосовують фінтех-рішення, а понад двісті компаній подали заявки на отримання ліцензії провайдера криптопослуг відповідно до MiCA. Такі дані підтверджують, що цифрові фінанси стали основою внутрішнього фінансового ринку Європейського Союзу.

В Україні правове регулювання цифрових фінансів перебуває на стадії активного формування. Базові положення визначені Законом України «Про платіжні послуги» 2022 року, який імплементує ключові принципи PSD2, та Законом України «Про віртуальні активи», що створює правові засади для функціонування ринку криптоактивів. У 2023 році Національний банк України ухвалив постанову про проведення пілотного проєкту з цифровою гривнею, що є кроком до реалізації концепції національної цифрової валюти. Крім того, у Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року визначено завдання гармонізації фінансового законодавства з актами Європейського Союзу, розвиток відкритого банкінгу та запровадження стандартів кібербезпеки відповідно до вимог DORA.

За статистикою Національного банку України за 2024 рік, частка безготівкових операцій за картками становить понад шістдесят п'ять відсотків, загальний обсяг транзакцій перевищив три трильйони гривень, а кількість платіжних карток в обігу сягнула дев'яноста мільйонів. За даними FinTech UA, в Україні функціонує понад дві сотні фінтех-компаній, з яких значна частина працює у сфері електронних платежів та онлайн-кредитування. Україна також входить до п'ятірки країн світу з найвищим рівнем впровадження криптовалют, що свідчить про активний розвиток цифрової фінансової екосистеми.

Порівняльний аналіз свідчить, що Європейський Союз має централізовану систему правового регулювання, яка забезпечує гармонізований нагляд за діяльністю фінансових установ та про-

вайдерів цифрових послуг, тоді як в Україні застосовується секторальна модель з кількома регуляторами. Недосконалість нормативної бази, зокрема відсутність дієвого закону про віртуальні активи, ускладнює інтеграцію національного фінансового ринку до європейського правового простору.

Подальший розвиток українського законодавства у сфері цифрових фінансів має передбачати запровадження єдиного регулятора ринку цифрових активів, удосконалення механізмів ліцензування та нагляду за постачальниками фінтех-послуг, гармонізацію стандартів кібербезпеки з європейськими вимогами, а також формування правових засад для використання смартконтрактів, токенизованих цінних паперів і цифрової гривні. Реалізація цих завдань сприятиме розвитку конкурентного і безпечного фінансового середовища, зміцненню довіри споживачів і поступовій інтеграції України до єдиного цифрового фінансового простору Європейського Союзу.

Тенденції розвитку цифрових фінансів у Європейському Союзі та Україні підтверджуються статистичними показниками, що характеризують масштаби діджиталізації платіжного ринку, поширення фінтех-послуг і рівень безготівкових операцій. Наведені дані відображають ступінь гармонізації правового регулювання та ефективність реалізації національних стратегій цифрової трансформації.

**Рисунок 1. Український фінтех у цифрах
(за даними FinTech UA, 2024 р.)**

Джерело: FinTech UA. Ukrainian Fintech in Numbers, 2024 [13]

На рисунку представлено узагальнені статистичні показники розвитку українського фінтех-ринку. Станом на 2024 рік в Україні функціонує близько 203 фінтех-компаній, з яких 49% працюють на міжнародному ринку. Близько 29% компаній створено протягом останніх трьох років, що свідчить про динамічне зростання галузі. Більшість компаній (73%) уже пройшли точку беззбитковості, 65% фінансуються виключно власними коштами, а 79% мають офіси у місті Києві. Варто також зазначити, що 13% компаній мають жінок серед засновників, що демонструє поступове зростання гендерного балансу в інноваційній сфері. Водночас частка безготівкових операцій за платіжними картками в Україні досягла 90%, що узгоджується з тенденціями цифровізації фінансового ринку.

Ці показники відображають активний розвиток фінансових технологій та свідчать про позитивні результати імплементації Закону України «Про платіжні послуги», спрямованого на створення відкритої фінансової екосистеми та стимулювання інновацій у сфері цифрових фінансів. Розширення фінтех-сектору є важливим чинником для подальшої гармонізації українського законодавства з європейськими актами MiCA, DORA та PSD2, що забезпечить прозорість і безпеку фінансових послуг.

Рисунок 2. Динаміка цифрових навичок серед дорослого населення та підлітків в Україні (2024 р.)

Джерело: Міністерство цифрової трансформації України. Дослідження рівня цифрових навичок населення, 2024 [14]

На рисунку представлено дані про рівень цифрових навичок серед різних цільових груп населення України. Більшість дорослого населення (понад 86%) володіє базовими або вищими за базові інформаційними навичками, 88% мають розвинені комунікаційні компетентності, а понад 60% – навички вирішення життєвих проблем з використанням цифрових технологій. Водночас рівень умінь зі створення цифрового контенту залишається нижчим – близько 41%. Серед підлітків спостерігається вищий рівень цифрової грамотності: понад 85% володіють інформаційними та комунікаційними навичками вище базових. Ці показники підтверджують, що Україна поступово формує достатній кадровий потенціал для розвитку цифрових фінансів, зокрема у сферах електронних платежів, фінтеху та цифрового банкінгу. Підвищення цифрової грамотності є важливою умовою успішної імплементації законів «Про платіжні послуги» та «Про віртуальні активи» і адаптації до стандартів ЄС.

Висновки. Досліджено правові засади регулювання цифрових фінансів у Європейському Союзі та в Україні. Встановлено, що європейська модель базується на комплексних регламентах MiCA, DORA та PSD2, які забезпечують системність, гармонізацію та стабільність фінансового ринку. Доведено, що централізована структура нагляду в ЄС створює передбачуване середовище для інновацій, тоді як українське законодавство перебуває на етапі становлення й має фрагментарний характер. Виявлено прогалини у сфері ліцензування, координації між регуляторами та забезпечення кіберстійкості. Обґрунтовано доцільність створення єдиного національного регулятора цифрових активів, гармонізації українських норм із регламентами MiCA і DORA, а також запровадження європейських стандартів кібербезпеки та захисту прав споживачів. Запропоновано напрями подальшого вдосконалення правового забезпечення цифрових фінансів в Україні, включно з податковим регулюванням криптоактивів, розвитком відкритого банкінгу та впровадженням цифрової гривні. Послідовна імплементація європейських підходів сприятиме зміцненню фінансової безпеки, підвищенню прозорості ринку та інтеграції України до єдиного цифрового фінансового простору Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Regulation (EU) 2023/1114 of the European Parliament and of the Council of 31 May 2023 on Markets in Crypto-assets (MiCA). *Official Journal of the European Union*, L150, 9 June 2023. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1114/oj/eng>.

2. Regulation (EU) 2022/2554 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 on digital operational resilience for the financial sector (DORA). *Official Journal of the European Union*, L333, 27 December 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj/eng>.
3. Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market (PSD2). *Official Journal of the European Union*, L337, 23 December 2015. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2015/2366/oj/eng>.
4. European Commission. *Digital Finance Strategy for the EU*. Brussels, 2020. URL: <https://finance.ec.europa.eu>.
5. European Central Bank. *Payment statistics – half-yearly data: second half of 2024*. Frankfurt am Main, 2025. URL: <https://www.ecb.europa.eu>.
6. European Banking Authority. *Report on the implementation of MiCA and DORA*. EBA Publications Office, 2025.
7. FATF. *Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers*. Paris: Financial Action Task Force, 2023.
8. Закон України «Про платіжні послуги» від 30 червня 2022 р. № 1591-IX. *Відомості Верховної Ради України*, 2022, № 38, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>.
9. Закон України «Про віртуальні активи» від 17 лютого 2022 р. № 2074-IX. *Відомості Верховної Ради України*, 2022, № 39, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.
10. Національний банк України. *Звіт про розвиток платіжного ринку за 2024 рік*. Київ: НБУ, 2025. URL: <https://bank.gov.ua>.
11. Постанова Правління Національного банку України від 15 грудня 2023 р. № 210 «Про реалізацію експериментального проєкту е-гривні».
12. Міністерство цифрової трансформації України. *Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року*. Київ, 2020.
13. FinTech UA. *Ukrainian Fintech in Numbers: Annual Report 2024*. Асоціація українських фінтех-компаній. URL: <https://fintechua.org>.
14. Міністерство цифрової трансформації України. *Дослідження рівня цифрових навичок населення в Україні, 2024 р.* URL: <https://thedigital.gov.ua>.
15. United Nations. *E-Government Development Index Report 2024*. New York: UN Department of Economic and Social Affairs. URL: <https://publicadministration.un.org/egovkb>.
16. Chainalysis. *The 2024 Global Crypto Adoption Index*. New York, 2024. URL: <https://www.chainalysis.com>.
17. Arner D.W., Buckley R.P., Zetsche D.A., Barberis J.N. *The FinTech and RegTech Revolution: Perspectives on Regulation and Innovation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022.
18. Binder J.H., Busch M. *EU Financial Market Regulation and Integration: Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021.
19. European Commission. *Proposal for a Regulation on a Framework for Financial Data Access (FIDA)*. Brussels, 2024.